

Stembusakkoord 2026

Geen Amsterdammer is illegaal

Wij constateren dat er op nationaal niveau wetgeving dreigt die het verblijf zonder verblijfsvergunning strafbaar stelt. Deze wet maakt het bestaan van mensen zonder papieren tot een strafbaar feit, los van enig ander handelen. Daarmee verschuift een humanitair en sociaal vraagstuk naar het strafrecht.

Strafbaarstelling van verblijf zonder papieren betekent in de praktijk niet minder mensen zonder verblijfsstatus, maar méér angst, méér verdwijnen onder de radar en méér uitbuiting. Deze effecten zijn niet hypothetisch, maar breed gedocumenteerd in landen waar vergelijkbare wetgeving geldt.

Ondertekening van dit stembusakkoord betekent dat partijen erkennen dat strafbaarstelling van verblijf zonder papieren geen oplossing is, maar een vergroting van maatschappelijke problemen, en dat zij zich lokaal actief zullen inzetten om de schadelijke gevolgen van deze wet tegen te gaan. Partijen roepen de nieuwe coalitie van D66, VVD en CDA op deze wet tegen te houden.

Dit betekent dat ondertekenende partijen zich in een volgende raadsperiode volop op het volgende inzetten:

1. Solidariteit is geen misdrijf

Wanneer verblijf strafbaar wordt, ontstaat ook onzekerheid voor vrijwilligers, kerken, hulporganisaties en ambtenaren. De novelle verandert niets aan deze onduidelijkheid. Dit heeft een verlamdend effect op solidariteit en ondermijnt het maatschappelijk middenveld. Amsterdam spreekt expliciet uit dat vrijwilligers, kerken, NGO's en burgers die hulp bieden niet worden tegengewerkt, ontmoedigd of gecriminaliseerd. Sterker nog, zij vinden de gemeente aan hun zijde en we trekken extra geld uit voor dit werk dat nog belangrijker én moeilijker wordt.

2. Hulp en opvang blijven beschikbaar

Strafbaarstelling van verblijf vergroot dakloosheid en ontnemt mensen de mogelijkheid om hulp te zoeken. Het wegvallen van opvang en begeleiding leidt aantoonbaar tot grotere maatschappelijke kosten en menselijk leed. Amsterdam blijft investeren in opvang voor ongedocumenteerde mensen, juridische en maatschappelijke ondersteuning en intensiveert dit wanneer de strafbaarstelling onrechtmatig verblijf het bestaan voor mensen nog moeilijker maakt. De rekening hiervan ligt wat ons betreft in Den Haag, omdat het directe gevolgen zijn van landelijk beleid. Maar als Den Haag het ook hier laat afweten, zal Amsterdam gedwongen worden het zelf te doen.

3. Publiek en politiek verzet tegen strafbaarstelling

Strafbaarstelling van verblijf lost geen enkel migratievraagstuk op, maar vergroot

sociale schade op lokaal en menselijk niveau. Amsterdam weigert deze schade te normaliseren of te verzwijgen. De ondertekenende partijen spreken uit dat Amsterdam:

- **zich publiekelijk verzet tegen strafbaarstelling illegaliteit.**
- **de grenzen opzoekt wat betreft het prioriteren van handhaving van deze wet.**
- **via de rechter laat toetsen of de nieuwe wet in strijd is met internationale mensenrechtenverdragen.**
- **zich aansluit bij (inter)nationale mensenrechtenkaders**
- **de gevolgen van de wet actief documenteert en agendeert**
- **deze gevolgen actief onder de aandacht zal blijven brengen bij de Tweede Kamer en de aanstaande coalitie zal vragen deze wet terug te draaien.**

4. Amsterdam als veilige stad voor iedereen

Strafbaarstelling van verblijf leidt ertoe dat mensen zonder papieren de overheid structureel gaan mijden. Wanneer gemeentelijke diensten worden geassocieerd met opsporing, verdwijnen mensen uit beeld, met directe gevolgen voor openbare gezondheid, veiligheid en sociale samenhang. Amsterdam zet zich tot het uiterste in om ervoor te zorgen dat stedelijke diensten nooit meewerken aan opsporing of handhaving van mensen enkel vanwege onrechtmatig verblijf.

5. Toegang tot zorg zonder angst

Strafbaarstelling van verblijf heeft een bewezen afschrikwekkend effect op het zoeken van medische zorg, waardoor gezondheidsproblemen escaleren en risico's voor de volksgezondheid toenemen. Amsterdam garandeert dat toegang tot zorg in Amsterdam nooit afhankelijk wordt van verblijfsstatus of handhaving.

6. Veilig aangifte kunnen doen

Wanneer het enkele bestaan strafbaar is, wordt aangifte doen feitelijk onmogelijk. Dit creëert straffeloosheid voor plegers van geweld en uitbuiting en ondermijnt het fundament van de rechtsstaat. Slachtoffers en getuigen zonder papieren moeten veilig aangifte kunnen doen, zonder risico op overdracht aan de vreemdelingenpolitie. Ook bij contact met de politie bijvoorbeeld als getuige bij verkeersongeval of incident vindt er geen overdracht plaats.

7. Onderwijs blijft toegankelijk

Strafbaarstelling van verblijf vergroot de kans dat kinderen en jongeren uit het onderwijs verdwijnen, doordat ouders angst ontwikkelen voor contact met instanties. Dit schaadt niet alleen individuele kinderen, maar heeft langdurige maatschappelijke gevolgen. De partijen zetten zich tot het uiterste in om ervoor te zorgen dat alle kinderen en jongeren onderwijs blijven krijgen.

8. Uitbuiting actief tegengaan

Door strafbaarstelling verschuift de machtsbalans verder in het voordeel van

uitbuiters. Mensen die strafbaar zijn vanwege hun bestaan kunnen zich nauwelijks verweren tegen slechte arbeidsomstandigheden, geweld of chantage. Amsterdam intensificeert de aanpak van arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting en huisjesmelkerij. Handhaving en opsporing richten zich op de uitbuiters, terwijl slachtoffers worden beschermd en niet verder in de illegaliteit of onveiligheid worden geduwd.

9. **Bescherming in de openbare ruimte**

Strafbaarstelling vergroot het risico op willekeurige controles en etnisch profileren, waardoor hele groepen Amsterdammers zich permanent verdacht voelen in de openbare ruimte. Amsterdam zet zich in om te voorkomen dat mensen zonder papieren structureel worden gecontroleerd en geïntimideerd in de openbare ruimte. Daarnaast monitort Amsterdam actief op etnisch profileren.

10. **Informatie en rechtsbescherming**

Zonder actieve en betrouwbare informatievoorziening raken mensen verder geïsoleerd en verliezen zij zicht op hun rechten. Als de nieuwe asielwetten er zijn, investeert Amsterdam extra in toegankelijke informatievoorziening (meertalig) over rechten, zorg en veiligheid. Hierdoor kunnen mensen beter zelf voor hun rechten opkomen zodat ze niet verder de anonimiteit in worden geduwd en in gevaar komen.

Wij stellen vast dat wetgeving die mensen strafbaar maakt vanwege hun verblijfsstatus op gespannen voet staat met fundamentele mensenrechten. Amsterdam mag en zal niet fungeren als uitvoeringsloket van beleid dat mensen verder de illegaliteit en onveiligheid in duwt. De ondertekenaars spreken zich uit voor de veiligheid van mensen zonder papieren en van degenen die hen ondersteunen. Indien uit de nadere uitwerking van de wet door het nieuwe kabinet blijkt dat het verlenen van hulp strafbaar wordt gesteld, zullen wij ons maximaal inzetten om deze hulpverlening desondanks voort te zetten.

Handtekeningen

Partij + handtekening